

บทความวิจัย

การใช้ทุนกับการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

The Capital Utilization and Learning Management of Child Development Center

วัฒนชัย ขวาลำธาร¹ และ เกวาลิน งามพิริยกร^{2,*}

Wattanachai Kwalamthan¹ and Geawalin Ngampiriyakorn^{2,*}

¹คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

²สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นครนายก

¹Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, Bangkok

²Educational Research Development and Demonstration Institute

Srinakharinwirot University, Nakhon Nayok Province

*Email: swu_geawalin@hotmail.com

Received 27 September 2023; Revised 27 November 2023; Accepted 19 December 2023

Abstract

This paper examines factors that influence the learning management of child development center with quantitative research methodology. Data collection was carried out with 129 teachers who had worked in child development center more than 1 year in Chanthaburi Province by questionnaire including, (1) characteristics of teachers (2) capital utilization and (3) learning management of child development center. Descriptive and multiple regression were used to analyze data. The results found the majority of respondents were female (98.4 %). Most of the respondents had obtained a bachelor's degree (66.7 %), most of the respondents, 70.7 % held an academic title in early childhood education or related fields (education). Comparing with the four of capital utilization categories, early childhood teachers had the highest percentage of mean score on symbolic capital utilization (83.4 %), followed by cultural capital utilization and economic capital utilization (79.7 % equally), while the lowest percentage was social capital utilization (69.4 %). Moreover, comparing the multiple regression coefficient among four influential variables, found the cultural capital utilization, symbolic capital utilization and economic capital utilization had been statistical significance at the 0.01 level. Additionally, the explanatory variables accounted for 39.0 % of the variance in explaining learning experiences provision of teachers ($R^2 = 0.390$).

Keywords: Capital utilization; Learning management; Child development center

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลกับครูในศูนย์เด็กเล็กจังหวัดจันทบุรีที่มีระยะเวลาในการทำงานเป็นครูในศูนย์ฯ ไม่น้อยกว่า 1 ปี ขึ้นไป จำนวน 129 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง มี 3 ส่วน ได้แก่ (1) คุณลักษณะพื้นฐานของครู (2) ปัจจัยด้านทุน และ (3) การจัดการเรียนรู้ และทำการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ระดับ ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ตัวแปรเดียว โดยใช้สถิติ

พรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด และ (2) การวิเคราะห์หลายตัวแปร โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ และใช้การเลือกตัวแปรเข้าสมการแบบปกติ ผลการวิจัย พบว่า ครูในศูนย์เด็กเล็กส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 98.4 โดยสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 66.7 และกว่าร้อยละ 70.7 มีวุฒิการศึกษา ปฐมวัยหรือวุฒิที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาด้านการใช้ทุนพบว่า ครูมีการใช้ทุนสัญลักษณ์สูงสุด ร้อยละ 83.4 รองลงมาคือ การใช้ทุน วัฒนธรรมและการใช้ทุนเศรษฐกิจ ร้อยละ 79.7 เท่ากัน เป็นที่น่าสังเกตว่า ครูมีการใช้ทุนสังคม ต่ำที่สุด ร้อยละ 69.4 และเมื่อ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า ทุนวัฒนธรรม ทุนเศรษฐกิจ และทุนสัญลักษณ์ มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวแปรอิสระทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์ สามารถอธิบายการผันแปรของการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ 0.01 โดยมีค่าความผันแปรที่ร้อยละ 39.0 ($R^2 = 0.390$)

คำสำคัญ: การใช้ทุน; การจัดการเรียนรู้; ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บทนำ

เด็กปฐมวัยนับเป็นวัยที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ที่ได้รับความสนใจอย่างมากในแวดวงวิชาการ โดยเฉพาะในช่วง ปฐมวัย ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในชีวิต ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ให้เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบพร้อมทั้งมีกลไกหนุนเสริม จากหลายองค์กรตั้งแต่ระดับครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยบริการสุขภาพในพื้นที่ ร่วมสร้าง และพัฒนาแนวทางการดูแลเด็กปฐมวัย ตั้งแต่มารดาตั้งครรภ์ ระยะคลอด หลังคลอด วัยทารก และระยะก่อนวัยเรียนแบบ ไร้รอยต่อ เมื่อเด็กเข้าสู่ระบบการศึกษาโดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งการเรียนรู้แรกที่ทำหน้าที่เสริมสร้างพัฒนาการและ การเรียนรู้ที่สมวัย ซึ่งครูหรือผู้ดูแลเด็กเป็นผู้บุคคลที่ใกล้ชิดต่อการสร้างการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (Apriso & Sornphet, 2018)

โดยจากข้อมูลการศึกษาสถานการณ์เด็กปฐมวัยระดับพื้นที่ ในปี พ.ศ. 2560 – 2561 จากกลุ่มหญิงตั้งครรภ์จำนวน 53 คน และกลุ่มเด็กปฐมวัยจำนวน 1,218 คน พบว่ามีครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ร้อยละ 5.73 มีหญิงตั้งครรภ์อายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 30.19 หญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์หลังจากอายุครรภ์ 12 สัปดาห์ ร้อยละ 13.21 มีเด็กแรกเกิดน้ำหนักต่ำกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 9.03 เด็กที่ไม่ได้รับการประเมินพัฒนาการ/ไม่มีข้อมูล ร้อยละ 7.56 เด็กมีฟันผุ ร้อยละ 18.80 ไม่มีการใช้สื่อนิทาน ในครอบครัว ร้อยละ 13.53 มีการใช้สมาร์ทโฟนและแท็บเล็ตในครอบครัวเป็นบางวัน ร้อยละ 53.85 และมีการใช้สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ตในครอบครัวเป็นประจำทุกวัน ร้อยละ 22.31 โดยในจังหวัดจันทบุรีมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวนกว่า 123 ศูนย์ และมี จำนวนเด็กมากกว่า 6,180 คน (Jirattanawanna et al., 2020) สะท้อนถึงความจำเป็นของการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ยังไม่เป็นไป ตามเกณฑ์คุณภาพกระทรวงสาธารณสุข และมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัย ของพื้นที่จังหวัดจันทบุรี

นอกจากนี้จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า “ทุน” ในศูนย์เด็กเล็กถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก และคุณภาพของศูนย์ฯ สามารถแบ่งเป็น 4 ทุน ประกอบด้วย ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนวัฒนธรรม และทุนสัญลักษณ์ (Bourdieu, 1984) โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีทรัพยากรมาก สามารถจัดการสภาพแวดล้อมได้ดีและเหมาะสม มีระดับ การประเมินตนเองสูงกว่าศูนย์ฯ ที่ขาดแคลนทรัพยากร อีกทั้งศูนย์ที่มีบุคลากรมีทักษะ ความรู้ และความสามารถสูง สามารถ ถ่ายทอดองค์ความรู้และจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกว่าศูนย์ที่บุคลากรยังขาดทักษะอยู่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่าง ระหว่างการใช้ทุนของศูนย์เด็กเล็กแต่ละแห่ง (Kangpheng, 2016; Chotibang et al., 2018; Phalaphong et al., 2018; Thaichaiyapoom & Hemchayart, 2019)

ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี ผ่านแนวคิดเรื่องทุนทั้ง 4 ด้าน เพื่อนำมาสู่การสร้างแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในศูนย์เด็กเล็ก ยังเป็นแนวทาง

ในการนำเสนอข้อมูลที่สำคัญต่อหน่วยงานต้นสังกัด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เห็นถึงความน่าจะเป็นในการนำไปสู่การพัฒนา นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับแนวคิดเรื่องทุนของ Pierre Bourdieu (1984) ที่ประกอบด้วย ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนวัฒนธรรม และทุนสัญลักษณ์ โดยบูดีเยอร์ได้นำเสนอแนวคิดเรื่องทุน หมายถึง แรงงานที่ถูกสะสมในรูปแบบที่ถูกทำให้เป็นวัตถุหรือถูกรวมไว้กับปัจเจกชนหรือกลุ่มของปัจเจกชน เพื่อให้สามารถจัดสรรพลังทางสังคมในรูปของแรงงานที่เป็นรูปธรรมหรือแรงงานที่อยู่ในตัวบุคคล ดังนั้น ทุน จึงเป็นมรดกที่สืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง สามารถเปลี่ยนรูปได้ มีลักษณะที่ทั้งสัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้ รวมทั้งเป็นปัจจัยกำหนด ตำแหน่งทางสังคม (Positions) และความเป็นไปได้ของปัจเจกบุคคลในการเข้าไปอยู่สนาม (Field) ต่าง ๆ ที่ดำรงอยู่ในพื้นที่ทางสังคม และได้นิยามทุนใหม่ เพราะเชื่อว่าสิ่งใดก็ตามที่จะมีสถานะกลายเป็นทุนก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นได้ทำหน้าที่ในฐานะความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคม (Lunda et al., 2018)

จากนิยามข้างต้น Bourdieu ได้อธิบายขอบเขตการวิเคราะห์ทุนที่กว้างขวางมากขึ้น โดยแบ่งเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้ (1) ทุนเศรษฐกิจ (Economic Capital) หมายถึง การครอบครองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางเศรษฐกิจที่ช่วยเพิ่มความสามารถของปัจเจกบุคคล ขณะเดียวกันทุนสิ่งนั้นก็ยังสามารถเปลี่ยนรูปไปเป็น “เงิน” ได้โดยตรงและทันที ซึ่งถือเป็นทุนในเชิงเศรษฐศาสตร์ที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน อาจอยู่ในรูปของเงิน เครดิต ทรัพย์สินที่สามารถผันเป็นเงินได้ทั้งหมด อาทิ ที่ดิน ทรัพย์สิน หรือสวัสดิการ (2) ทุนสังคม (Social Capital) หมายถึง เครือข่ายทางสังคม รวมถึงการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมไว้ จึงทำให้บุคคลแต่ละคนมีทุนสังคมที่แตกต่างกันตามความสัมพันธ์ทางสังคมที่ตนเองมีทั้งความสัมพันธ์กับเครือข่าย เพื่อช่วยเหลือกัน หรือแม้แต่ความสัมพันธ์กับคนในชุมชนเมื่อผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนการช่วยเหลือในระดับชุมชน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่เกิดจากโครงสร้างทางสังคม ทำให้ปัจเจกและกลุ่มเพิ่มพูนสิ่งที่ดี ๆ สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์เชิงสถาบันที่คงทนของกลุ่มคนที่รู้จักกัน (Bourdieu & Wacquant, 1992) (3) ทุนวัฒนธรรม (Cultural Capital) หมายถึง ทักษะ ความสามารถ ความรอบรู้ที่ บุคลิกภาพ โดยสิ่งเหล่านั้นสามารถสืบทอดกันได้ผ่านการเรียนรู้และระบบการศึกษา เพื่อสืบทอด โครงสร้างทางสังคม เพราะระบบการศึกษามีความเกี่ยวพันกับทุนวัฒนธรรม เพราะเด็กที่เติบโตมาจากชนชั้นใด ก็จะต้องผ่านการขัดเกลาจากชนชั้นนั้น และผลการขัดเกลาย่อมทำให้ประกอบอาชีพที่สัมพันธ์กับชนชั้นด้วย (4) ทุนสัญลักษณ์ (Symbolic Capital) หมายถึง ทรัพยากรที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ ทั้งที่มาจากสถานภาพ ชื่อเสียง ซึ่งทำให้เจ้าของทุนเกิดความได้เปรียบ และเกิดเป็นผลประโยชน์ต่างๆ สังคมที่มีการแบ่งงานกันทำสูงมาก ความมีชื่อเสียงก็จะแยกย่อยไปตามสาขา แวดวงต่าง ๆ การมีรางวัลในแต่ละสาขาทำให้สังคมรู้จักมากขึ้น โดยมีเงื่อนไข 2 ประการ คือ การได้รับการยอมรับจากกลุ่มในการเป็นตัวแทน และประสิทธิภาพเชิงสัญลักษณ์หรือพลังอำนาจขึ้นอยู่กับยอมรับจากบุคคลอื่น ซึ่งหากการยอมรับนั้นคงระยะเวลานาน ก็อาจได้รับการยอมรับในระดับสถาบัน (Bourdieu, 1986)

ทั้งนี้ งานวิจัยนี้ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) โดยยึดตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ 2561 ซึ่งเป็นมาตรฐานกลางของประเทศใช้แทนมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ (ซึ่งเป็นมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2554) เพื่อให้ทุกหน่วยงานและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศ ใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงานและยกระดับคุณภาพ รวมถึงใช้เป็นเครื่องมือประกันคุณภาพภายใน เพื่อรองรับการตรวจประเมินจากต้นสังกัดและภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) โดยในการจัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการ ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กรุงเทพมหานคร สำนักงานรับรอง

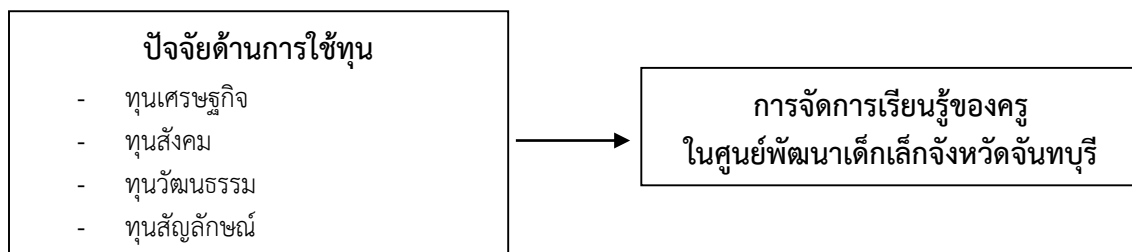

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) นอกจากนี้ ผลการวิจัยของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรฐานคุณภาพของอาเซียน มาตรฐานความปลอดภัย คู่มือเฝ้าระวัง คัดกรอง และส่งเสริมพัฒนาการ DSPM เป็นต้น นำมาใช้ประกอบในการจัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติด้วย (National Early Childhood Development Commission, 2019)

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ดังนี้ มาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการ เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (2) การบริหารจัดการบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานที่สังกัด (3) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย (4) การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ และ (5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน มาตรฐานด้านที่ 2 กระบวนการดูแลจัดประสบการณ์เรียนรู้ เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การดูแลและพัฒนาการเด็กอย่างรอบด้าน (2) การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพ (3) การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษา และการสื่อสาร (4) การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ-สังคม ปลูกฝังคุณธรรมและความเป็นพลเมืองดี และ (5) การส่งเสริมเด็กในระยะเปลี่ยนผ่านให้ปรับตัวสู่การเชื่อมต่อในขั้นถัดไป มาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพเด็กปฐมวัย เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของเด็กปฐมวัยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงวัย ดังนี้ แรกเกิดถึง 2 ปี (2 ปี 11 เดือน 29 วัน) มีทั้งหมด 2 ตัวบ่งชี้คือ (1) เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัย และ (2) เด็กมีพัฒนาการสมวัย และเด็กอายุ 3 ปี ถึง 6 ปี (ก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1) มีทั้งหมด 7 ตัวบ่งชี้คือ (1) เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม (2) เด็กมีพัฒนาการสมวัย (3) เด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว (4) เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ (5) เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เรียนรู้และสร้างสรรค์ (6) เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร และ (7) เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม มีวินัย และความเป็นพลเมืองดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทุนของบูติเยอร์และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการจัดการเรียนรู้ นำมาสู่กรอบแนวคิดการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย 4 ข้อ ได้แก่ (1) การใช้ทุนเศรษฐกิจ คือ การที่ครูใช้เงินทุนหรือทรัพย์สินเพื่อจัดการเรียนรู้ในศูนย์ฯ (2) การใช้ทุนสังคม คือ การที่ครูใช้ความสัมพันธ์และเครือข่ายทางสังคมเพื่อจัดการเรียนรู้ในศูนย์ฯ (3) การใช้ทุนวัฒนธรรม คือ การที่ครูใช้ทักษะ ความรู้ และความสามารถ เพื่อจัดการเรียนรู้ในศูนย์ฯ และ (4) การใช้ทุนสัญลักษณ์ คือ การที่ครูใช้ตำแหน่งและสถานภาพเพื่อจัดการเรียนรู้ในศูนย์ฯ ซึ่งปัจจัยข้างต้นนี้น่าจะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลครูในศูนย์พัฒนาเด็กของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งถือเป็นตัวแทนของครูในภาคตะวันออก แต่เนื่องจากไม่มีข้อมูลสถิติของครูในแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งเนื่องจากครูมีการเปลี่ยนแปลงและโยกย้ายการทำงานระหว่างศูนย์ฯ อยู่ตลอดเวลา โดยใช้การคำนวณหาขนาดตัวอย่างตามแนวคิดของ Creswell & Plano Clark (2018) ทำให้ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 129 คน จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยขั้นที่ 1 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยการแบ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่มประชากรย่อยที่มีลักษณะเหมือนกัน ในระดับอำเภอและตำบล ขั้นที่ 2 ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากแบบไม่ทดแทน เป็นการสุ่มตัวอย่างจากหน่วยย่อยของประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในระดับศูนย์เด็กเล็ก จากนั้น ขั้นที่ 3 ใช้การเทียบบัญญัติไตรยางศ์แบบสัดส่วน (Proportion) ควบคู่ไปกับการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายในขั้นที่ 2 โดยนำจำนวนครูทั้งหมดที่ได้มาจากเทียบบัญญัติไตรยางศ์และการสุ่มอย่างง่ายจนครบทั้ง 129 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2562 ถึง 30 เมษายน พ.ศ. 2563 รวมเวลาเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 6 เดือน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ได้สร้างเครื่องมือที่จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม 3 ขั้น ได้แก่ (1) ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ผ่านการตรวจสอบโดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม โดยแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.74 - 1.00 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้ (2) การนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูไม่ได้เป็นศูนย์เด็กเล็กกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน และ (3) การใช้สูตรการวิเคราะห์ของครอนบาช หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) และเมื่อคำนวณจากแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าเท่ากับ 0.87 ซึ่งถือเป็นค่าที่ยอมรับได้

โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คุณลักษณะพื้นฐานของครู ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด วุฒิการศึกษา และตำแหน่งงาน ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านทุน ประกอบด้วย ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนวัฒนธรรม และทุนสัญลักษณ์ ส่วนที่ 3 การจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เก็บข้อมูลกับครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายของจังหวัดจันทบุรี จำนวน 129 คน ซึ่งถือเป็นตัวแทนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่วิจัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ประสานงานกับพื้นที่ เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการ ผลกระทบ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการวิจัย พร้อมทั้งขอความร่วมมือและความยินยอมในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ขั้นที่ 2 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูล Pre-test กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 ชุด ขั้นที่ 3 หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์ โดยแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ที่ 0.83 ขั้นที่ 4 เก็บข้อมูลกับครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 129 ชุด ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับสถิติการวิจัยทางสังคมศาสตร์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์สถิติการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ตัวแปรเดียว (Univariate Analysis) เพื่อแสดงการกระจายของข้อมูล และอธิบายคุณลักษณะพื้นฐานของครู ปัจจัยด้านการใช้ทุน และการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด การวิเคราะห์หลายตัวแปร (Multivariate Analysis) ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และใช้การเลือกตัวแปรเข้าสมการแบบปกติ (Enter) เพื่ออธิบายอิทธิพลของตัวแปรอิสระมากกว่า 2 ตัวแปรขึ้นไป ซึ่งเป็นตัวแปรตาม 1 ตัว นอกจากนี้ตัวแปรอิสระนั้นทั้งหมด ทั้งนี้ ตัวแปรที่จะนำเข้าวิเคราะห์ต้องมีการวัดในระดับอันตรภาค (Interval Scale) ขึ้นไปเท่านั้น ดังนั้น ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์เด็กเล็กครั้งนี้ เป็นการนำตัวแปรเข้าสู่การวิเคราะห์ทั้งสิ้น 5 ตัวแปร ถือว่าการวิเคราะห์นี้เป็นรูปแบบสมบูรณ (Full Model)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการนำเสนอผลการวิจัยครอบคลุม 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) คุณลักษณะพื้นฐานของครู (2) ปัจจัยด้านการใช้ทุน (3) การจัดการเรียนรู้ และ (4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ รายละเอียดดังนี้

1. คุณลักษณะพื้นฐานของครู

การนำเสนอส่วนนี้เป็นการอธิบายคุณลักษณะพื้นฐานของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ครูในศูนย์เด็กเล็กส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 98.4 โดยครูส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 66.7 และระดับปริญญาโท หรือสูงกว่า ร้อยละ 27.6 และกว่าร้อยละ 70.7 มีวุฒิการศึกษาปฐมวัยหรือวุฒิที่เกี่ยวข้อง (ศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์) เมื่อพิจารณาด้านการทำงาน พบว่า ครูประมาณกึ่งหนึ่ง มีประสบการณ์ทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) ไม่เกิน 10 ปี เป็นที่น่าสังเกตว่า มีครูร้อยละ 12.1 ที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์ทำงานมากที่สุดเท่ากับ 29 ปี โดยครูทั้งหมดกว่าร้อยละ 52.9 ยังไม่มีตำแหน่งงานที่มั่นคง เพราะยังไม่ได้บรรจุตำแหน่งข้าราชการ โดยมีครูที่บรรจุแล้วเพียงร้อยละ 47.1 เท่านั้น

2. ปัจจัยด้านการใช้ทุน

การนำเสนอการให้ทุนมุ่งเน้นการอธิบายการใช้ทุนของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบร้อยละของค่าเฉลี่ยทั้ง 4 ด้าน พบว่า ครูมีร้อยละของค่าเฉลี่ยต่อคะแนนเต็มในด้านการใช้ทุน สัญลักษณ์สูงสุดเท่ากับ 83.4 รองลงมาคือ การใช้ทุนวัฒนธรรมและการใช้ทุนเศรษฐกิจ เท่ากับ 79.7 และ 79.7 และด้านที่มีร้อยละของค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้ทุนสังคม เท่ากับ 69.4 ดังนั้น จึงควรเพิ่มกิจกรรมเกี่ยวกับการใช้ทุนสังคมให้มีมากขึ้น ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งจากผู้ปกครอง ชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งอื่น ๆ ภาครัฐ และภาคเอกชน เกิดเป็นภาคีเครือข่าย คอยช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศูนย์ฯ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมและสมวัย

ทั้งนี้ ยังเป็นที่น่าสนใจว่า ผลการวิจัยในด้านการใช้ทุนเศรษฐกิจ พบว่า ครูร้อยละ 47.2 มีการใช้ทุนเศรษฐกิจระดับปานกลาง รองลงมาคือ มีการใช้ทุนระดับสูง ร้อยละ 39.8 โดยเฉพาะในประเด็นที่ปฏิบัติเป็นประจำมากกว่าร้อยละ 80.0 ได้แก่ การเตรียมผ้าสะอาดสำหรับเด็กไปใช้งานอย่างง่าย การนำป้ายชื่อไปติดไว้ที่ชั้นวางสำหรับเด็กแต่ละคนไว้วางของส่วนตัวตามชื่อ และการนำงบประมาณไปจัดอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมกับช่วงวัย เช่น นิทาน สี และสมุดวางเขียน เป็นต้น

ในด้านการใช้ทุนสังคม พบว่า ครูร้อยละ 55.3 มีการใช้ทุนสังคมในระดับปานกลาง และกว่า 1 ใน 4 มีการใช้ทุนสังคมในระดับสูง โดยเฉพาะในประเด็นที่มีการปฏิบัติเป็นประจำมากกว่าร้อยละ 80.0 คือ การขอให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์ฯ จัดขึ้น เช่น งานวันแม่ งานวันครู หรืองานสำคัญทางศาสนา และเป็นที่น่าสนใจว่า มีครูกว่าร้อยละ 82.9 ที่ขอให้ผู้ปกครอง

ทำการบ้านแทนเด็กที่ไม่สามารถทำการบ้านด้วยตนเองได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเกี่ยวกับการเชิญหรือขอความร่วมมือครูจาก ศพด. อื่นให้มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ศูนย์ฯ และการขอความร่วมมือหรือทำงานร่วมกับหน่วยงานเอกชนในพื้นที่ในการเรียนรู้หรือจัดกิจกรรมร่วมกัน แต่กลับครูปฏิบัติเป็นประจำต่ำกว่าร้อยละ 20.0 ทั้งที่เป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

ส่วนการใช้ทุนวัฒนธรรม พบว่า ครูกว่ากึ่งหนึ่งมีการใช้ทุนวัฒนธรรมในระดับสูง รองลงมาคือระดับปานกลาง ร้อยละ 36.6 โดยเฉพาะในประเด็นที่มีการปฏิบัติเป็นประจำมากกว่าร้อยละ 75.0 ได้แก่ การสอน/แนะนำให้เด็กนักเรียนรู้จักการแปรงฟันและล้างมืออย่างถูกวิธี การคัดกรองสุขภาพของเด็กก่อนเข้าโรงเรียน และการคัดสรรวัตถุดิบที่มีคุณภาพในการประกอบอาหารให้กับเด็ก เป็นที่น่าสนใจว่า ในประเด็นการจัดอบรมหรือกิจกรรมให้ความรู้ตามหลักพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้กับชุมชน มีการปฏิบัติเป็นประจำ เพียงร้อยละ 23.6 เท่านั้น ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญเช่นกัน

สำหรับการใช้ทุนสัญลักษณ์ พบว่า ครูกว่า 2 ใน 3 มีการใช้ทุนสัญลักษณ์ในระดับสูง รองลงมาคือระดับปานกลาง ร้อยละ 27.6 โดยเฉพาะในประเด็นที่มีการปฏิบัติเป็นประจำมากกว่าร้อยละ 80.0 ได้แก่ การให้ความรักความเอ็นดูกับเด็กนักเรียนทุกคน ในฐานะลูกศิษย์อย่างเท่าเทียมกัน การเป็นแบบอย่างให้กับเด็กในเรื่องการทำความสะอาด การไหว้ และการใช้คำพูดที่เหมาะสม สะท้อนให้เห็นว่าหากเด็กได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ทำให้เด็กมีความสนใจในการเรียนรู้และมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนต่ำสุด (Min) คะแนนสูงสุด (Max) และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากคะแนนสูงสุดประเด็นด้านการใช้ทุนของครู

การใช้ทุนของครู	$\bar{X}$	S.D.	Min	Max	ร้อยละของ $\bar{X}$
1. การใช้ทุนเศรษฐกิจ	28.7	4.1	17.0	36.0	79.7
2. การใช้ทุนสังคม	25.0	5.1	12.0	36.0	69.4
3. การใช้ทุนวัฒนธรรม	28.7	5.0	15.0	36.0	79.7
4. การใช้ทุนสัญลักษณ์	29.2	3.7	17.0	35.0	83.4

3. การจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในส่วนการนำเสนอการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ มุ่งเน้นระดับการจัดการเรียนรู้ โดยพบว่า ครูกว่าร้อยละ 55.3 มีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ ระดับปานกลางร้อยละ 23.6 โดยเฉพาะในประเด็นที่มีการปฏิบัติเป็นประจำ รวบรวมร้อยละ 70.0 ได้แก่ ศูนย์ฯ บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วย ครู / ผู้ดูแลเด็กที่มีวุฒิการศึกษา / คุณสมบัติเหมาะสม และศูนย์ฯ จัดบริเวณห้องน้ำห้องส้วม ที่แปรงฟัน/ล้างมือให้เพียงพอ สะอาด ปลอดภัย และ เหมาะสมกับการใช้งานของเด็ก สะท้อนให้เห็นว่าครูมีการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ในการดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน และในการเคลื่อนไหวด้านร่างกาย ออกกำลัง เล่น กิน / นอน / พักผ่อน และตรวจสุขภาพอนามัยประจำวัน ความสะอาดของร่างกาย ฟันและช่องปาก เพื่อคัดกรองโรคและการบาดเจ็บ ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละของครู จำแนกตามระดับการจัดการเรียนรู้ (N = 129)

การจัดการเรียนรู้		ร้อยละ
ระดับต่ำ	(ไม่เกิน 100 คะแนน)	21.1
ระดับปานกลาง	(101 – 119 คะแนน)	23.6
ระดับสูง	(ตั้งแต่ 120 คะแนน ขึ้นไป)	55.3
รวม		100.0
$\bar{X} = 118.2$ คะแนน S.D. = 16.7 Min = 82.0 คะแนน Max = 138.0 คะแนน		

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในการนำเสนอปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ มุ่งเน้นการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผ่านการใช้ทุนทั้ง 4 ด้าน โดยจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 4 ตัว ได้แก่ (1) การใช้ทุนเศรษฐกิจ (2) การใช้ทุนสังคม (3) การใช้ทุนวัฒนธรรม และ (4) การใช้ทุนสัญลักษณ์ ใช้การวิเคราะห์ระดับหลายตัวแปร ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ ซึ่งมีข้อกำหนดว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามต้องมีการวัดตัวแปรระดับอันดับหรือระดับอัตราส่วนเท่านั้น ทั้งนี้ การวิเคราะห์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณตัวแปรที่นำเข้าวิเคราะห์ต้องมีตัวแปรคู่ใดมีความสัมพันธ์กับสูงเกิน 0.75 เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น เพราะทำให้คุณค่าในการพยากรณ์ลดลง โดยในการวิจัยนี้พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสูงไม่เกิน 0.75 ดังนั้น จึงสามารถใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตัวแปรอิสระ	b	Beta	Sig	ลำดับอิทธิพล
ปัจจัยด้านการใช้ทุน				
1. การใช้ทุนเศรษฐกิจ	0.481	0.263	0.002	2
2. การใช้ทุนสังคม	0.033	0.022	0.810	
3. การใช้ทุนวัฒนธรรม	0.419	0.280	0.004	1
4. การใช้ทุนสัญลักษณ์	0.496	0.249	0.004	3
a	11.072			
$R^2 = 0.390$ F= 18.854 Sig of F = 0.000 n = 129				

จากผลการวิจัย สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) **การใช้ทุนเศรษฐกิจ** มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีความสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณ (b) เท่ากับ 0.481 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ หมายความว่า เมื่อครูมีการใช้ทุนเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ครูจะมีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้น 0.481 หน่วยด้วยเช่นกัน ดังนั้น หากครูมีการใช้ทุนเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น เช่น การจัดการด้านสภาพแวดล้อมของศูนย์ฯ ที่ดีและเหมาะสม การจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับวัน เพื่อให้เด็กมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ในการเรียนรู้อย่างรอบด้าน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่ครอบคลุมมากที่สุดยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติได้หลายตัวชี้วัด อันจะส่งผลให้ศูนย์ฯ มีศักยภาพที่เพิ่มมากยิ่งขึ้นในระดับต่อไป

2) การใช้ทุนวัฒนธรรม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (b) เท่ากับ 0.419 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ หมายความว่า เมื่อครูมีการใช้ทุนวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ครูจะมีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้น 0.419 หน่วย ดังนั้น หากครูมีการใช้ทุนวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น เช่น การเข้าร่วมอบรมพัฒนาตนเอง การอ่านหรือเพิ่มพูนทักษะของตนเอง เพื่อทำหน้าที่ดูแลเด็กผ่านความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถของตนในการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงประยุกต์ใช้ความรู้ของตนเองในการดูแลเด็กได้ เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลที่ดียิ่งขึ้นและเป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

3) การใช้ทุนสัญลักษณ์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (b) เท่ากับ 0.496 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ หมายความว่า เมื่อครูมีการใช้ทุนสัญลักษณ์เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ครูจะมีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้น 0.496 หน่วยด้วยเช่นกัน ดังนั้น หากครูมีการใช้ทุนสัญลักษณ์เพิ่มขึ้น เช่น การเพิ่มบทบาทของตนเอง ทั้งบทบาทที่เป็นครูและเพื่อนของเด็กในเวลาเดียวกัน เพื่อให้เด็กเปิดรับการให้คำแนะนำและเชื่อใจครู รวมทั้งการแสดงบทบาทครูจำเป็นต้องแสดงต่อผู้ปกครองด้วย เพื่อให้ขอเสนอแนะในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

เมื่อเปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 4 จากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (Beta) พบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับอิทธิพลสูงสุดจากการใช้ทุนวัฒนธรรม (Beta= 0.280) รองลงมา คือ การใช้ทุนเศรษฐกิจ (Beta= 0.263) และ การใช้ทุนสัญลักษณ์ (Beta= 0.249) ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ตัวแปรอิสระทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์สามารถอธิบายการผันแปรของการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยสามารถอธิบายการผันแปรได้ร้อยละ 39.0 ($R^2 = 0.390$) จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายโดยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ 5 ประการ ดังนี้

1. การใช้ทุนเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี หากครูมีการจัดการด้านสภาพแวดล้อมที่ตีเหมาะสม การจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับวัน เพื่อให้เด็กมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ในการเรียนรู้อย่างรอบด้าน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sriinsut & Intarak (2016) ที่อธิบายว่า การจัดสถานที่ที่เหมาะสมทั้งวัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมมีส่วนสำคัญในการสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ

2. การใช้ทุนสังคมไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี สะท้อนให้เห็นว่า ทุนทางสังคม ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์เด็กเล็ก อาจจะเป็นเพราะครูได้มีการผันทุนสังคมไปยังทุนอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเช่นทุนสัญลักษณ์ที่มุ่งเน้นด้านบทบาทหน้าที่ของครูกับเด็กเป็นหลัก ทำให้ตัวแปรนี้ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phalaphong et al. (2018) ที่อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมครูต้องสามารถบูรณาการองค์ความรู้ ปฏิสัมพันธ์ และทักษะด้านต่าง ๆ ให้เข้ากับบทบาทหน้าที่ที่ตนได้รับ

3. การใช้ทุนวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี หากครูที่เป็นทรัพยากรบุคคลของศูนย์เด็กเล็กในจังหวัดจันทบุรี มีศักยภาพที่สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนรู้ในศูนย์เด็กเล็ก จะส่งผลให้พัฒนาการของเด็กสมบูรณ์ตามวัยในทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kangpheng (2016) และ Chotibang et al. (2018) ที่พบว่าบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นปัจจัยสำคัญอีกหนึ่งประการที่ส่งผล

ต่อพัฒนาการของเด็กโดยตรง ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการร่ำเรียนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่เด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การใช้ทุนสัญลักษณ์มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี หากครูมีการเพิ่มบทบาทของตนเอง ทั้งบทบาทที่เป็นครูและและบทบาทที่เป็นเพื่อนของเด็กในเวลาเดียวกัน จะทำให้เด็กเปิดรับการให้คำแนะนำและเชื่อใจครูมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการแสดงบทบาทครูจำเป็นต้องแสดงต่อผู้ปกครองที่เหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thachaiyapoom & Hemchayart (2019) ที่อธิบายว่า บทบาทที่สำคัญของครู คือ การส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล ทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การจัดพื้นที่ให้ปลอดภัย การดูแลและปกป้องคุ้มครอง การสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย โดยการเป็นแบบอย่างที่ดีในการให้ความรู้ ผ่านความรักและการแสดงออก หลายครั้งที่ครูต้องปรับบทบาทให้ตนเองเป็นเพื่อนของเด็ก เพื่อให้เด็กเปิดใจยอมรับการอบรมสั่งสอนจากครู

5. การวิเคราะห์ลำดับอิทธิพลจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน พบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับอิทธิพลสูงสุดจากการใช้ทุนวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นว่าศักยภาพของครู ทั้งทักษะ ความรู้ และความสามารถเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมให้กับเด็กเล็กที่แตกต่างกัน หากครูขาดทักษะความรู้ความสามารถที่ดี อาจส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่ศูนย์ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานของ Srirachoenpramong et al. (2017) ที่พบว่า ครูที่ได้การพัฒนาศักยภาพได้ทักษะการคิดที่ดี สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และจัดเรียนรู้ในเชิงบวกได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ในวิจัยบางส่วนยังพบว่า การนำสิ่งของรอบตัว ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสร้างหรือประดิษฐ์เป็นของเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กสามารถช่วยป้องกันไม่ให้เกิดพัฒนาการล่าช้าของเด็กเล็ก โดยครูยังมีบทบาทในการเป็นสะพานเชื่อมระหว่างศูนย์ฯ ครอบครัว และชุมชน ผ่านการนำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้งานได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม (Pothipassa, 2019) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า การใช้ทุนเศรษฐกิจ และ การใช้ทุนสัญลักษณ์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี รองลงมาจากการใช้ทุนวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยลำดับที่ 1 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การใช้ทุนเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี หากครูมีการจัดการด้านสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับวัน เพื่อให้เด็กมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ในการเรียนรู้รอบด้าน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การใช้ทุนสังคมไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี สะท้อนให้เห็นว่า ทุนทางสังคม ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์เด็กเล็ก อาจจะเป็นเพราะครูได้มีการผันทุนสังคมไปยังทุนอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น ทุนสัญลักษณ์ที่มุ่งเน้นด้านบทบาทหน้าที่ของครูกับเด็กเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การใช้ทุนวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี หากครูที่เป็นทรัพยากรบุคคลของศูนย์เด็กเล็กในจังหวัดจันทบุรี มีศักยภาพที่สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนรู้ในศูนย์เด็กเล็ก จะส่งผลให้พัฒนาการของเด็กสมบูรณ์ตามวัยในทุกด้าน และการใช้ทุนสัญลักษณ์มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี หากครูมีการเพิ่มบทบาทของตนเอง ทั้งบทบาทที่เป็นครูและและบทบาทที่เป็นเพื่อนของเด็กในเวลาเดียวกัน จะทำให้เด็กเปิดรับการให้คำแนะนำและเชื่อใจครูมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการแสดงบทบาทครูจำเป็นต้องแสดงต่อผู้ปกครองที่เหมาะสม ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ลำดับอิทธิพลจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน พบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับอิทธิพลสูงสุดจากการใช้ทุนวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นว่าศักยภาพของครู ทั้งทักษะ ความรู้ และความสามารถเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมให้กับเด็กเล็กที่แตกต่างกัน หากครูขาดทักษะความรู้ความสามารถที่ดีอาจส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่ศูนย์ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า ทุนเศรษฐกิจ ทุนวัฒนธรรม และทุนสัญลักษณ์ มีบทบาทสำคัญในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของครูในศูนย์เด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี ดังนั้นหากครูสามารถนำทุนทั้ง 3 ด้าน มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและบริบทของพื้นที่ จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่เหมาะสมกับวัยที่ยังสอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

2. หน่วยงานต้นสังกัด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ครูในศูนย์เด็กเล็กได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตน ผ่านการอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากร หรือการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่เหมาะสมกับความต้องการของพื้นที่ จะส่งผลให้การจัดประสบการณ์เรียนรู้ของศูนย์เด็กเล็กมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ทุนสังคม เป็นปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับทุนสังคมและการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี โดยให้ครอบคลุมความสัมพันธ์ทางสังคม 3 รูปแบบ ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและเครือญาติ ความสัมพันธ์กับคนในชุมชน และความสัมพันธ์กับคนนอกชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- Apriso, A & Sornphet, S. (2018). Condition of the efficient learning experience provision by child-care teachers under the local administration organizations in the Si Songkhram and Ban Phaeng Districts, Nakhon Phanom Province. *Nakhon Phanom University Journal*, 8(2), 45-53.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A social critique of the judgment of taste*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bourdieu, P. (1986). "The forms of capital," In *handbook of theory and research for the sociology of education*. Richardson J.G. New York: Greenwood Press.
- Bourdieu, P. & Wacquant, L. (1992). *An invitation to reflexive sociology*. Chicago, IL: The University of Chicago Press.
- Chotibang, J., Jinrawet, U., Kiatwattanacharoen, S. & Sarakorn, J. (2018). Social capital role in potential development of child development center: A case study of Wat Prom Wihan child development center, Mae Sai District, Chiang Rai Province. *Journal of Community Development and Life Quality*, 6(2), 325 – 350.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Jirattanawanna, N., Vattaamorn, S & Phaitrakoon, J. (2020). *The development of systems and mechanisms for early childhood health in the eastern region and northeastern region, Thailand*. Thailand: Faculty of nursing Srinakharinwirot University.

- Kangpheng, S. (2016). Curriculum needs assessment to enhance professional competency development of child care teachers at child development centers under local government organizations. *Journal of education, 39*(1), 14 – 23.
- Lunda, F. N., Cohenb, A. S. & Scarlesb, C. (2018). The power of social media storytelling in destination branding. *Journal of Destination Marketing & Management, 8*, 271 – 280.
- National Early Childhood Development Commission. (2019). *National standard for early childhood care, development and education Thailand 2019*. Bangkok: National Early Childhood Development Commission (OCSC).
- Phalaphong, S. Jantahin, T & Phoglin, S. (2018). Model of children’s caretaker-teachers development in organizing learning experience for young children of child development center under local. *UMT Poly Journal, 15*(2), 309 – 320.
- Pothipassa, G. (2019). Child development promotion through local wisdom practice. *Journal of Sakon Nakhon Hospital, 22*(3), 115 – 128.
- Sricharoenpramong, N., Tanomchat, V. & Boonpim, V. (2017). The potentiality thinking development of child care Takersin Rayong, Chanthaburi and Trat. *Rajabhat Rambhai Barni Research Journal, 11*(3), 103 – 109.
- Sriinsut, S. & Intarak, P. (2016). The best practice in administration of model early childhood center. *Suan Dusit Graduate School Academic Journal, 12*(3), 79 – 96.
- Thaichaiyapoom, P. & Hemchayart, W. (2019). Development of a conceptual framework of teachers’ roles in promoting safety behaviors for preschoolers in schools under office of the basic education commission. *An Online Journal of Education, 14*(2).